

KONU ANLATIMI

KİŞİLEŞTİRME (TEŞHİS)

İnsan dışındaki varlıklara insana özgü özelliklerin verilmesine kişileştirme denir.

Bu sanatta hayvanlara, bitkilere ve diğer varlıklara insana özgü özellikler verilerek ifade daha çekici hâle getirilir, duygular daha güzel anlatılır.

Örnek:

Köyün deresi boş yere akmaktan sıkılıyor, bir bostanı sulayacağı günlerin gelmesini iple çekiyordu.

Bu cümlede “köyün çayı” kişileştirilmiştir.

“Sıkılmak”, “iple çekmek (sabırsızlıkla beklemek)” insana özgü niteliklerdir.

İnsana özgü nitelikler “köyün deresine verilerek dere kişileştirilmiştir.

* Türk Dil Kurumu, “Cansız varlıkları veya hayvanları insanmış gibi gösterme, canlandırma, teşhis.” şeklinde açıklama yapıyor.

* Kişileştirme sanatı, adından da anlaşılacağı üzere “insanlaştırma” çabası içerir. Yani burada insan dışında bir varlık ve bu varlığa yüklenecek bir insan özelliği gereklidir.

* Peki, insanlar kişileştirilemez mi? Elbette hayır, kişileştirilemez. Çünkü insanlar, zaten bir kişidir.

* Ancak insan dışındaki varlıklar kişileştirilebilir, insana benzetilebilir.

* Kişileştirme bir **söz sanatıdır**. Söz sanatları yazılan cümleyi ve yazıyı daha ilgi çekici hale getirmek için yapılan değişik yazım şekilleridir.

Örnek:

Toplanırken göklerde bulutlar yığın yığın
Hırçın bir fırtınayı düşünüyordu deniz.

Bu dizelerde “kişileştirilme” vardır. Burada “düşünüyordu” denerek “deniz” kişileştirilmiştir.

Düşünmek normalde insana ait bir özelliktir. Deniz düşünme eylemini gerçekleştirebilecek bir varlık değildir. Bu dizelerden denizin insan gibi düşündüğü söylenerek kişileştirme yapılmıştır.

ETKİNLİK

Aşağıdaki cümlelerde kişileştirilen varlıkları ve onlara verilen insan özelliklerini altlarına yazınız.

Sokaktaki aç kediler, yalnızlığın türküsünü söylüyordu.

Kişileştirilen varlık:kediler.....

Verilen insan özelliği: türkü söylemek.....

Gelişine sevinen bulutlar, ağlamaya başladı.

Kişileştirilen varlık:

Verilen insan özelliği:

Güneş uyuduğu zaman şiir yazabilirdi şair.

Kişileştirilen varlık:

Verilen insan özelliği:

Bir serçe, minik kıza bir masal anlatıyordu.

Kişileştirilen varlık:

Verilen insan özelliği:

Rüzgâr, annemin kokusunu getir bana!

Kişileştirilen varlık:

Verilen insan özelliği:

Uyuyan güllerin yanına yağmur usulca yaklaştı.

Kişileştirilen varlık:

Verilen insan özelliği:

Köpekler bir sırrı saklar gibi bakıyordu gözlerime.

Kişileştirilen varlık:

Verilen insan özelliği:

Bahar, rengârenk şarkılar fısıldıyor kulaklarımıza.

Kişileştirilen varlık:

Verilen insan özelliği:

ETKİNLİK

Aşağıdaki cümlelerde kişileştirilen varlıkları bularak altlarındaki alana yazınız.

Bahçedeki papatyalar küsmüş bize.

Çocukluğum oynar serin avluda.

Aladağlar bir sonbahar fırtınasında yaptığı şalı boynuna dolamış.

Rüzgâr uyumuş, ay gülüyor; her taraf ıssız.

Yeşil sedirlerde dinlenir huzur.

Hasat yapılmış elma ve vişne bahçeleri kış bekliyor.

Aşağıda görseli verilen varların kişileştirildiği cümleler yazınız.

TEST

“Bütün kusurumu toprak gizliyor.

1. Yukarıdaki cümlede kişileştirilen varlığa hangi insan özelliği verilmiştir?

A) gizlemek B) konuşmak C) kızmak D) kusur

(1) Ateşin etrafında kahvaltımızı yaptık, eşyalar katırlara yüklendi, yola çıktık. (2) Dev bir nehir yatağını andıran Büyükçay Vadisi kıvrımlar çizerek, hafif bir eğimle yükseliyordu. (3) Güneş yükseldikçe tepelerin yeşili, gökyüzünün mavisi berraklaşıyor; her köşede bir kartpostal manzarası oluşturunuyordu. (4) Patikamıza küçücük bir dere, golf sahasını andıran ağaçsız tepeler, utangaç çehreleriyle güneşe bakan rengârenk çiçekler eşlik ediyordu.

2. Bu kişinin konuşmasındaki numaralanmış cümlelerin hangisinde “kişileştirme” söz konusudur?

A) 1 B) 2 C) 3 D) 4

I Sabah henüz yeni ağarmıştı.

II İnsanlar yavaş yavaş işlerine, okullarına gitmek için evden çıkıyorlardı.

III Arabalar birer, ikişer yola çıkmaya başlayınca, uyuyan asfaltlar da uyandı.

IV Bir anda her yer insan, araba sesleriyle doldu.

3. Yukarıdaki numaralanmış cümlelerden hangisinde kişileştirme vardır?

A) I B) II C) III D) IV

Sevim defterine, içinde “balık” sözcüğü geçen dört tane cümle yazdı.

4. Bu cümlelerin hangisinde “balık” sözcüğüne insana ait bir özellik verilerek kişileştirme yapılmıştır?

A) Balık, deniz kabuğunun içinde parlayan inciye görünce, gözlerine inanamadı.

B) Akvaryumun içindeki kırmızı balığı Ali çok seriyordu

C) Balıkçı, yakaladığı balığı kovaya koydu.

D) Haftada iki kez balık yemek, sağlığa çok yararlıdır.

5. Gülşah gece yatmadan önce yatağında bir öykü kitabı okuyordu. Okuduğu öykünün hangi cümlesinde kişileştirmeye uygun bir örnek geçmektedir?

A) Küçük Ömer tüm gece eve dönmemişti.

B) Köy halkı, Ömer’in ailesiyle birlikte ormanda çocuğu aramaya çıktı.

C) Ağaçlar, çiçekler, taşlar sus pus olmuşlar; Ömer’in nerede olduğunu söylemiyorlardı.

D) Her yerden “Ömer! Ömer!” diye bağırان köylülerin sesi geliyordu.